

آثار تاریخی بیستون

موضوع	تاریخ
زبان	فارسی
نویسنده	کرمانشاهی (اشک)
موضوع	تاریخ
زبان	فارسی
نویسنده	کرمانشاهی (اشک)
موضوع	تاریخ
زبان	فارسی
نویسنده	کرمانشاهی (اشک)
موضوع	تاریخ
زبان	فارسی
نویسنده	کرمانشاهی (اشک)

مؤلف:

کرمانشاهی (اشک)

انتشارات نویسندگان پارس

۱۳۹۶

شناسه	:	یزدانی، کرامت، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آثار تاریخی بیستون / نویسنده: کرامت یزدانی (اشک).
مشخصات نشر	:	شیراز: نویسندگان پارس، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	:	۱۵۱ ص. : مصور
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۰۱-۸-۳
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیپا
موضوع	:	بیستون - کرمانشاه- آثار تاریخی
موضوع	:	Bisutun Site (Iran) --Antiquities
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۶ ی ۴ ب ۵۵ / DSR
رده‌بندی دیویی	:	۹۵۵/۴۴۲۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۵۹۲۳۴

انتشارات نویسندگان پارس

آثار تاریخی بیستون

مؤلف: کرامت یزدانی (اشک) ■ ناشر: نویسندگان پارس

نوبت چاپ: اول، آذر ۱۳۹۶ ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۰۱-۸-۳ ■ شمارگان: ۱۰۰۰

طراح جلد: جمشید رضایی ■ صفحه آرا: فاطمه ایردایی ■ قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

مرکز نشر: شیراز، خیابان فلسطین، حکیمی شرقی، انتشارات نویسندگان پارس

E-mail: nevisandegan.pars@gmail.com

کلیه حقوق برای نویسنده و ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: بیستون
۱۵	بیستون
۱۹	فصل دوم: دوران پیش از تاریخ
۲۱	غار بیستون
۲۳	غار مَرْتاریک
۲۵	غار مَرْدودر
۲۶	غار مَرخزل
۲۶	غار مَرآفتاب
۲۷	تپه نادری (هزاره سوم پیش از میلاد)
۲۹	فصل سوم: دوران ماد
۳۱	صفه مادی
۳۲	دیوار مادی
۳۳	فصل چهارم: دوران هخامنشیان

۳۵	 داریوش اول هخامنشی، حاکم بزرگ ایران زمین
۳۹	 نگاربرجسته داریوش بزرگ
۴۱	 سنگ‌نبشته داریوش بزرگ
۴۵	 حروف الفبای فارسی باستان
۴۷	 اندیشه‌نگارها در زبان فارسی باستان
۴۸	 برخی اعداد در زبان فارسی باستان
۴۹	 نمونه‌هایی از واژه‌های فارسی باستان به خط میخی
۵۳	 منگ‌نمای سنگ‌نبشته داریوش اول هخامنشی در بیستون
۵۵	 ستون اول
۶۷	 ستون دوم
۸۰	 ستون سوم
۸۹	 ستون چهارم
۹۹	 ستون پنجم
۱۰۳	 سنگ‌نبشته‌های کوچک داریوش بزرگ
۱۰۵	 فصل پنجم: آثار دوران اشکانیان
۱۰۷	 شهر اشکانی بهستان در بیستون
۱۰۹	 مجسمه هرکول
۱۱۱	 نگارکند میتزیدات دوم
۱۱۴	 سنگ‌نبشته و نگارکند گودرز دوم اشکانی
۱۱۶	 نگارکند و سنگ‌نبشته بلاش (ولاش، ولگش) اشکانی
۱۲۰	 پرستشگاه اشکانی
۱۲۱	 فصل ششم: آثار دوران ساسانیان
۱۲۳	 پل خسرو

۱۲۵	سد ساسانی
۱۲۶	سنگ‌های تراش خورده ساسانی
۱۲۷	فرهاد تراش
۱۲۹	فصل هفتم: دوران اسلامی
۱۳۱	سنگ‌نشته‌های دوران اسلامی
۱۳۳	دوره ایلخانیان مغول
۱۳۴	بقایای کاروانسرای ایلخانی
۱۳۵	دوره صفویه
۱۳۵	پل شاه عباسی
۱۳۶	کاروانسرای شاه عباسی
۱۳۸	سنگ‌نشته شاه سلیمان صوری
۱۴۰	سنگ‌نشته شیخ علی‌خان زنگنه
۱۴۳	دوران قاجاریه
۱۴۳	نشته‌ی ناصری
۱۴۵	کتیبه‌ی ناقص دوم
۱۴۷	منابع:

دیشب صدای تیشه از بیستون نیامد
 شاید به خواب شیرین فرهاد رفته باشد

منطقه تاریخی و اکوتوریستی بیستون در بیست و پنج کیلومتری شرق کرمانشاه، در مسیر کرمانشاه به تهران و در جوار کوه بیستون قرار دارد. کوهی که از زمان‌های دور دارای اهمیت فراوانی بوده و از هر دوره تاریخی، اثری را در خود جای داده است. بیستون، گنجینه تاریخ بشری است که به جرأت می‌توان گفت، که از آغاز تمدن بشری تا دوره قاجاریه شاید نتوان جایی را به تکامل آن یافت. غارهای طبیعی بیستون در ادوار مختلف، از زمان پیدایش انسان تا دوره جمع‌آوری غذا، کشاورزی، نئوتیک و دوران تاریخی مورد استفاده قرار می‌گرفته است و نیز قدیمی‌ترین آثار فرهنگی و هنری انسان نئاندرتال در ایران در همین غارها کشف شده است. این موقعیت طبیعی بیستون که در کنار شاهراه و محل عبور و تلاقی همه راه‌های مغرب ایران قرار گرفته، در اعصار مختلف، محل توقف کاروان‌ها و مسافرین بوده است. وضعیت استثنایی بیستون موجب شده تا این گنجینه‌ی تاریخ بشری را نیز دروازه زاگرس بنامند. سنگ نبشته‌ی بیستون، به عنوان نخستین متن تاریخی شناخته شده‌ی ایرانی که توسط

کهن‌ترین تاریخ‌نویس ایران زمین، یعنی داریوش اول هخامنشی، بر سینه‌ی صخره‌ی این مکان حک شده‌است، امروزه توانسته‌است، دانشمندان، تاریخ‌نویسان، جهانگردان و علاقمندان بسیاری را از سرتاسر جهان به این مکان بکشاند. همان‌نشته و گاه‌نامه‌ای که از زمان هجوم ناجوانمردانه‌ی اسکندر گجستیک به بعد، در اذهان ایرانیان به فراموشی سپرده شد و در دوران جنگ جهانی دوم نیز مورد هدف تیراندازی تفریحانه و بی‌خردانه‌ی سربازان مهاجمی قرار می‌گیرد که در آنجا اردو زده بودند. عا ره بر آثار تاریخی کهن و موقعیت مکانی و چشم‌اندازهای طبیعی، بیستون، از لحاظ ررزشی نیز دارای جایگاه و مقام ویژه‌ای می‌باشد که دیواره‌ی آن، به‌عنوان یکی از هفت دیواره معتبر جهان، صخره‌نوردان و ماجراجویان بسیاری را از نقاط مختلف جهان به این مکان تاریخی می‌کشاند. از سوی دیگر، دیواره بلند بیستون و چشمه‌های زلال سرب آن همواره با نگاره خسرو و شیرین مثنوی عاشقانه نظامی گنجوی، بر تابلوی مینیاتوراران روزگار گذشته نقش بسته است و همگی چنان پیروزی فرهاد کوه‌کن و عاقبت پادشاه را به تصویر می‌کشند که خواننده احساس می‌کند که صدای ضربه تیشه فرهاد را بر سینه کوه بیستون می‌شنود.

در این کتاب سعی شده است که تمامی آثار تاریخی این مجموعه باستانی به طور مفصل معرفی گردد. امید است که مورد پسند علاقمندان قرار گیرد.

درامت یزدانی (اشک)

کرمانشاه، بیستون

آبان ۹۶